

Η κρυφή επιδημία με σοβαρές κοινωνικές και οικονομικές προεκτάσεις

Κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις

Της Φωτεινής Δημητρίου*

Οι κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις (ΚΕΚ) προκαλούνται από τραύμα στο κεφάλι το οποίο διαταράσσει τη φυσιολογική λειτουργία του εγκεφάλου. Ταξινομούνται σε ήπιες (όπως η εγκεφαλική διάσειση) σε μέτριες και σοβαρές, ανάλογα με τη διάρκεια της απώλειας των αισθήσεων και επιπρόσθετα νευρολογικά-κλινικά ευρήματα. Οι ΚΕΚ αποτελούν ένα μείζων πρόβλημα με σοβαρές κοινωνικές και οικονομικές προεκτάσεις. Σύμφωνα με δεδομένα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, εκτιμάται ότι κάθε χρόνο περίπου δέκα εκατομμύρια άνθρωποι παθαίνουν ΚΕΚ, ενώ 40 εκατομμύρια ανά το παγκόσμιο ζουν με τις επιπτώσεις τους. Στη χώρα μας, οι σοβαρές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις εξαιτίας τροχαίων ατυχημάτων και πτώσεων κατατάσσονται στις πρώτες αιτίες θανάτου και μόνιμης αναπηρίας. Στο Κέντρο Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης (ΚΕΝ) του Πανεπιστημίου Κύπρου διεξάγεται η πρώτη συστηματική επιδημιολογική έρευνα για τη συχνότητα και τις επιπτώσεις των ΚΕΚ. Σύμφωνα με σύγχρονα δεδομένα του Κέντρου Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης, ένα ποσοστό της τάξης του 6% στα παιδιά του δημοτικού και 13% στους μαθητές του γυμνασίου-λυκείου έχουν ιστορικό ΚΕΚ και βιώνουν τις επιπτώσεις αυτών. Το δε σχολικό σύστημα δεν είναι συνήθως ενήμερο για το ιστορικό αυτό και ιδιαίτερα όταν η ΚΕΚ είναι ήπια μορφή όπως η εγκεφαλική διάσειση. Η ενημέρωση αυτή είναι αναγκαία για την κάλυψη των εκπαιδευτικών, συναισθηματικών και άλλων αναγκών του παιδιού. Άλλα ερευνητικά δεδομένα του ΚΕΝ από ερευνητικές μελέτες σε ενήλικο πληθυσμό υποδεικνύουν πως τα άτομα που επιβιώνουν, συχνά βρίσκονται αντιμέτωπα με τις σωματικές, γνωστικές, και κοινωνικοσυνασθηματικές επιπτώσεις των ΚΕΚ. Όταν αναφερόμαστε στις σωματικές επιπτώσεις, σε αυτές περιλαμβάνονται οι ζαλάδες, οι ναυτίες, οι πονοκέφαλοι, οι δυσκολίες στον ύπνο,

η ευαισθησία στο φως ή τον θόρυβο, η κόπωση, οι εμβοές στα αφτιά, καθώς και ενδοκρινολογικές ανωμαλίες. Στις γνωστικές επιπτώσεις συγκαταλέγονται οι δυσκολίες στη μνήμη τόσο για τα πρόσφατα γεγονότα όσο και για γεγονότα του παρελθόντος, η βραδύτητα στον τρόπο σκέψης και οι δυσκολίες στη συγκέντρωση και την προσοχή. Επίσης, συχνά τα άτομα που έχουν υποστεί ΚΕΚ εκδηλώνουν συναισθηματικές δυσκολίες, όπως αυξημένο άγχος και καταθλιπτική διάθεση, έλλειψη κοινωνικής ευαισθησίας και δυσκολίες στο να ελέγξουν τα συναισθήματά τους. Ακόμη οι κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις μπορούν να επηρεά-

σουν την προσωπικότητα ενός ατόμου, καθώς μετά από ένα τέτοιο τραυματισμό στο κεφάλι μπορεί να παρατηρηθούν αλλαγές στην προσωπικότητα που περιλαμβάνουν άρση των αναστολών (π.χ. σε σεξουαλικά ερεθίσματα), ευφορία, έλλειψη αυτοκριτικής, έλλειψη διακριτικότητας και ανησυχίας, ανευθυνότητα, εγωκεντρισμό, παιδιάστικες συμπεριφορές (π.χ. γελά πολύ δυνατά, αντίδραση δυσανάλογη ως προς το παρουσιαζόμενο ερέθισμα), άμβλυση συναισθηματικής ανταπόκρισης, αβουλία, απάθεια και αδράνεια. Τα γνωστικά ελλείμματα καθώς και οι αλλαγές στην προσωπικότητα, όπως έχουν αναφερθεί πιο πάνω, έχουν αντί-

Στο Κέντρο Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης (ΚΕΝ) του Πανεπιστημίου Κύπρου διεξάγεται η πρώτη συστηματική επιδημιολογική έρευνα για τη συχνότητα και τις επιπτώσεις των ΚΕΚ

κτυπο στην κοινωνική ζωή του ατόμου. Κατά την επιστροφή του ατόμου που έχει υποστεί ΚΕΚ στο σπίτι του από το νοσοκομείο ή το κέντρο αποκατάστασης, οι σχέσεις με τον σύζυγο ή τους συγγενείς πρέπει να προσαρμοστούν σε τυχόν δυσκολίες που παραμένουν όπως η σω?ατική αναπηρία αλλά και τα νοητικά ελλείμματα. Κάτω από αυτά τα δεδομένα, το Κέντρο Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης του Πανεπιστημίου Κύπρου, συνεχίζοντας τη συνεισφορά του στη σύγχρονη έρευνα και την καινοτομία, μελετά τη σχέση μεταξύ γνωστικής επίδοσης, κοινωνικών δεξιοτήτων και του βιολογικού τους υποβάθρου σε άτομα με ΚΕΚ από 18 έως 60 ετών. Εκτός από τη συνεισφορά της έρευνας αυτής προς την επιστήμη, κάθε συμμετέχοντας μπορεί να επωφεληθεί και προσωπικά (εφόσον το επιθυμεί), αφού μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής του θα έχει τη δυνατότητα να λάβει εξατομικευμένη περίληψη των επιδόσεών του για το πρώτο μέρος της έρευνας. Η συμμετοχή στην έρευνα είναι δωρεάν. Για δηλώσεις ενδιαφέροντος και περαιτέρω πληροφορίες παρακαλώ επικοινωνήστε στο τηλέφωνο 99263453.

*Η έρευνα αυτή βρίσκεται υπό την επίβλεψη της καθηγήτριας Φώφης Κωνσταντινίδου και έχει λάβει έγκριση από την Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής της Κυπριακής Δημοκρατίας και την επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

* Κλινικής ψυχολόγου Υποψήφιας διδάκτωρ Ψυχολογίας